

บทที่ 3

หลักสูตรมัธยมศึกษา

3.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ให้คำนิยามของคำว่า "หลักสูตร" ไว้ดังนี้

Carter V. Good (Carter V. Good, 1959 : 149)

ได้ให้คำนิยามคำว่า "หลักสูตร" ไว้ว่า

o หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรตามสาขาวิชานั้น ๆ

o หลักสูตร คือ โปรแกรมการศึกษาซึ่งประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

o หลักสูตร คือ กลุ่มประสบการณ์ที่สถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียนภายใต้การแนะนำของสถานศึกษานั้น ๆ

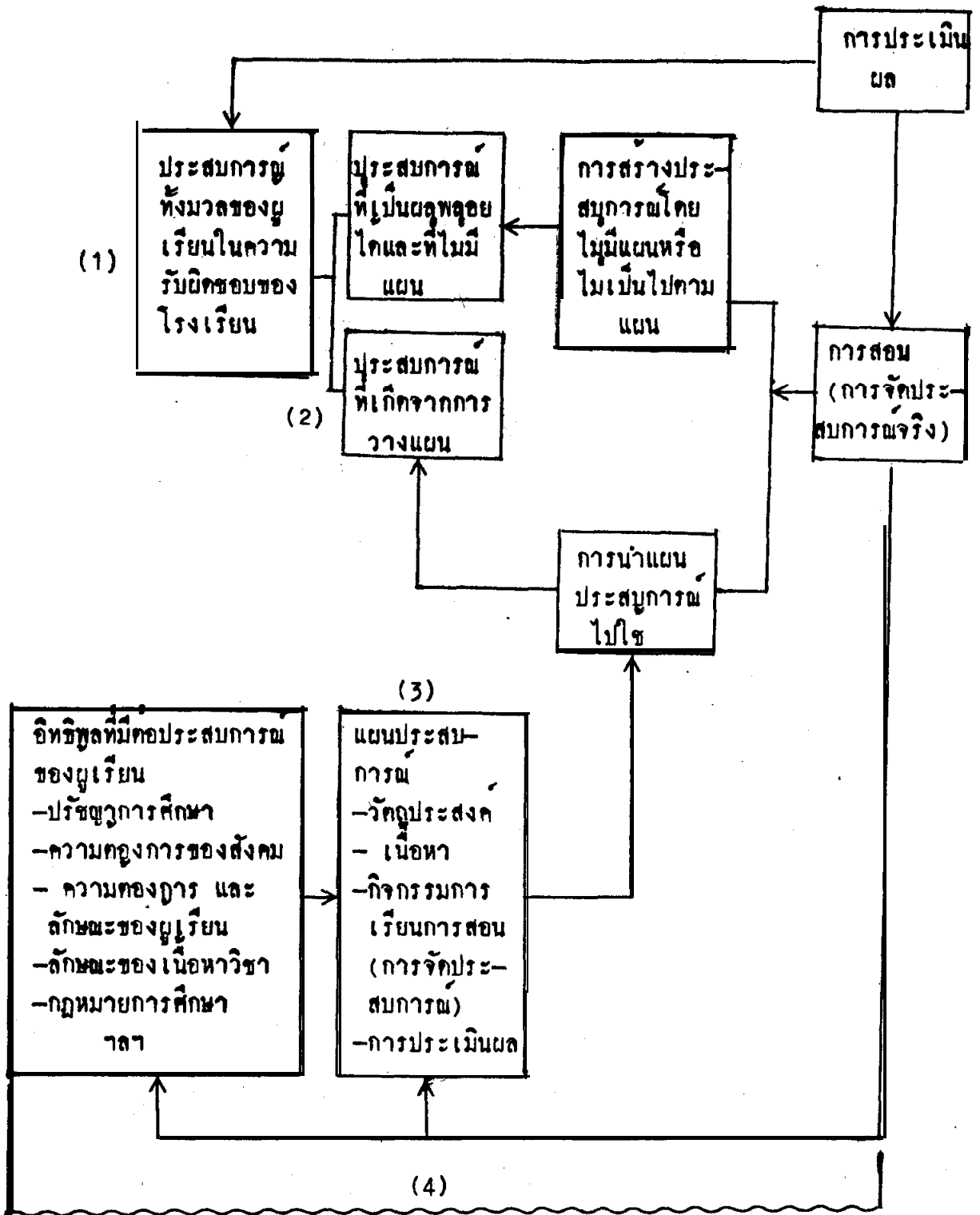
Carl R. Douglass (Carl R. Douglass, 1954 : 135)

ได้ให้ความหมายของ "หลักสูตร" ว่า

"หลักสูตร คือ ประสบการณ์ที่นักเรียนมีหรือได้รับจากโรงเรียนในชั้นเรียน และกิจกรรมนอกชั้นเรียน กิจกรรมเหล่านั้นควรส่งเสริมความต้องการที่จำเป็นและสวัสดิการของแต่ละบุคคลและสังคม"

ภิญโญ สาขร ให้ความหมายของหลักสูตรว่า

"หลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนตามระดับชั้น ความต้องการ และความวัยของนักเรียน และความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตามปกติในโรงเรียน"

แผนภูมิแสดงความหมายของ "หลักสูตร"

ข่าวร่ง ปวีศรี ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า

"หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทุก ๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน"

เอกวิทย์ ๗ ถกลาง ให้ความหมายของหลักสูตรว่า

"หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา
ทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็เป็นประสบการณ์
ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้น"

ส่วน สุมิตร คุณานุกตร ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เอกสารที่กำหนดโครงสร้างการศึกษาของผู้เรียน โดยบรรจุความมุ่งหมาย
ของการให้การศึกษา ตลอดจนเนื้อหาสาระของความรู้ ประสบการณ์ และกิจกรรมให้แก่
ผู้เรียน เช่น หนังสือหลักสูตรประถมศึกษา และมีขมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

2. โครงการศึกษาที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้
ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรทักษะ เนื้อหาหลักสูตรการอบรม และ
หลักสูตรอื่น ๆ

3. วิชาความรู้สาขาหนึ่งที่อาศัยหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

ในปี พ.ศ. 2513 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการวิจัย
เพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั้งหมด 6 กลุ่ม เรื่อง แนวคิดและความเห็นเรื่อง
ความหมายของหลักสูตร สรุปสาระที่สำคัญไว้ดังนี้

1. กลุ่มอาจารย์ 77.42% เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า
"หลักสูตรคือ เครื่องกำหนดระดับและทิศทางให้ครู เป็นผู้ดำเนินการ"

2. กลุ่มศึกษานิเทศก์ 71.88% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของ
หลักสูตรที่ว่า "หลักสูตรคือ ประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งในและนอก
หลักสูตร ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้าน"

3. กลุ่มหัวหน้าสถานศึกษา 78.26% เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความหมายที่ว่า "หลักสูตรคือประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้าน"
4. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา 87.50% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า "หลักสูตรคือโอกาสในการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้"
5. กลุ่มนิสิต นักศึกษา 81.50% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า "หลักสูตรคือการจัดเตรียมระบบของจำนวนวิชาให้เหมาะสมกับเด็ก"
6. กลุ่มประชาชน 80% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า "หลักสูตรคือการกำหนดรายวิชาให้แก่นักเรียนในระดับต่าง ๆ ทั้งแก่โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย"

จากการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลต่าง ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรแตกต่างกัน กลุ่มนิสิต นักเรียนและกลุ่มประชาชนเข้าใจหลักสูตรในความหมายที่แคบ กลุ่มที่เข้าใจความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ที่สุดคือ กลุ่มศึกษานิเทศก์

ฉะนั้นจึงพอสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง

1. การกำหนดโครงการการศึกษาของผู้เรียน โดยบรรจุความมุ่งหมายของกิจกรรมให้การศึกษา ตลอดจนเนื้อหาสาระของความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมให้กับผู้เรียน เช่น หนังสือ หลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น
2. โครงการ ที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรคึกคัก หลักสูตรการอบรมและหลักสูตรอื่น ๆ
3. วิชาความรู้สาขาหนึ่ง ที่ว่าด้วยหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร เช่น ที่แผนกวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสาขาวิชาหนึ่งเรียกว่า "นิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร"

ทฤษฎีหลักสูตร

สมศักดิ์ ศรีมานโชน (สมศักดิ์ ศรีมานโชน, 2524 : 76-77) กล่าวว่า ทฤษฎีหลักสูตร และการวางรูปโครงของหลักสูตร เป็นสิ่งที่เกี่ยวแยกกันไม่ออก ความคิด เรื่องโครงการของหลักสูตร เป็นหลักในการวางทฤษฎีของหลักสูตรนั่นเอง ทฤษฎีหลักสูตร มี 5 แนว คือ

1. ทฤษฎีที่มองหลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาหรือเนื้อหาวิชา

ผู้ที่มองหลักสูตรในแนวนี จะ เป็นนักปรัชญาการศึกษาที่ยึด ลัทธิ สัจนิยม และสาระนิยม และพวกที่ถือว่า การศึกษาเป็นการฝึกวินัยทางจิต (Mental Discipline) ซึ่งมีความเห็นว่าหลักสูตรควรประกอบด้วยวิชาที่สำคัญ เพื่อสร้างไว้ซึ่งคุณลักษณะแห่งความเป็นมนุษย์ และฝึกสมอง

2. ทฤษฎีที่มองหลักสูตรในฐานะที่เป็นประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน

ผู้ที่มองหลักสูตรในลัทธินี้ จะ เป็นปรัชญาการศึกษาที่ยึดลัทธิ Progressivism ซึ่งมีความเชื่อว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งแวดล้อมของคน และคนจะทองยอมรับสภาพการณ์ของสังคม และจะทองปรับสภาพของสังคมให้ดีขึ้นด้วย จึงเสนอหลักสูตรที่ควักนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง (Child-centered) โดยยึดความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักในการสอนและการวัดประสบการณ์ และนอกจากนี้ยังคิดว่าหลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดจะพึงได้รับภายใต้การนำของครู

3. แนวคิดที่มองหลักสูตรในฐานะเป็นจุดหมาย

ผู้ที่มองหลักสูตรในแนวนี หลักสูตรควร จะ แดงออกมาในรูปของจุดประสงค์ โดยถือว่าการสอนเป็นทาง (Means) อย่างหนึ่งที่น่าไปสู่จุดประสงค์

4. แนวคิดที่มองหลักสูตรในฐานะเป็นแผนงาน

ผู้ที่เชื่อในความคิดนี้ เห็นว่าหลักสูตร เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจและ คาคการณ์ไว้ล่วงหน้า หลักสูตรในฐานะนี้ยอมทองเพ่งเล็งถึงจุดหมายของการศึกษา และ รวมถึงการจักวางหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ตามปฏิบัติคือคานการสอน และการ ประเมินผลหลักสูตรซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาแก้ไข ให้เหมาะแก่สภาพคอบไป

5. แนวคิดที่มองหลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการผลิต

ผู้ที่เห็นหลักสูตรในแนวนี้ เห็นว่าโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตทางอุตสาหกรรม หรือธุรกิจ จึงนำแนวคิดเรื่องการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในวงการศึกษ เช่น มีการวิเคราะห์งาน วิเคราะห์กิจกรรม เป็นต้น

องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum Components or Curriculum Elements)

Hilda Taba ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในหนังสือชื่อ Curriculum Development : Theory and Practice ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มี 4 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหา (Contents)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)

หลักสูตรแต่ละหลักสูตรต้องมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์การจัดการ ศึกษาตามหลักสูตรมีความมุ่งหมายใหญ่เรียนโคพัฒนาในสามด้าน (Cognitive Domain) ความรู้สึกทางอารมณ์ (Affective Domain) และทักษะ (Psychomotor Domain)

2. เนื้อหา (Contents)

หลักสูตรต่าง ๆ ต้องคัดเลือกเนื้อหาวิชาพร้อมทั้งจัดเนื้อหาวิชาและ ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนโคพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation)

การนำหลักสูตรไปใช้หรือการสอนจะได้ผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเทคนิค การสอน และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของ นักเรียนมีประสิทธิภาพ.

4. การประเมินผล (Evaluation)

เป็นขบวนการต่อเนื่องจากการเรียนการสอน โดยการหาคำตอบว่า
หลักสูตรนั้น ๆ สมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่

3.2 หลักสูตรมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบัน

หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมาย 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้ได้มีการศึกษาทั่วไป อันเหมาะสมแก่วัยและสภาพของสังคมใน
ปัจจุบัน รวมทั้งให้ได้มีโอกาสสำรวจหาความสนใจหรือความถนัดพิเศษ และส่งเสริมไป
ในทางนั้น ๆ

2. เพื่อให้ได้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนให้มีส่วน
ช่วยส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน

3. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีทัศนคติอันพึงปรารถนา สามารถอยู่และทำงาน
ร่วมกับหมู่คณะได้ควายดี

4. เพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มี
พื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อไป

อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503

วิชา	สายสามัญ	สายอาชีพ
ภาษาไทย	4	3
ภาษาอังกฤษ	4 หรือ 6	4
สังคมศึกษา	4	2
วิทยาศาสตร์	3	3
คณิตศาสตร์	5	3
พลานามัย	2	1
ศิลปศึกษา	2	2
ศิลปปฏิบัติ	6 หรือ 4	-
วิชาอาชีพ	-	17
รวม	30	35

หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2503

หลักสูตรนี้เทียบเท่ามัธยมสูงแก่เดิม หรือหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาที่ยกเลิกไปแล้ว
นั่นเอง หลักการเหมือนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นทุกประการ ความมุ่งหมายก็กว้างไว้
เหมือนกัน ฝึกกันเพียงเล็กน้อยในข้อ 1 การแบ่งเวลาเรียนก็คล้าย ๆ กัน คือ ถือหลักวิชา
วิชาส่วนหนึ่งทุกคนต้องเรียนเท่า ๆ กันทั้งสองสาย ส่วนวิชาที่เหลือเรียนวิชาเฉพาะสายนั้น ๆ
สังเกตดูได้จากตารางแสดงเวลาเรียน ดังต่อไปนี้

	สายสามัญ							สายอาชีพ	
	แผนก วิทยาศาสตร์		แผนกศิลป์		แผนกทั่วไป			วิชา บังคับ รวม	วิชา บังคับ เฉพาะ แผนก
	วิชา บังคับ รวม	วิชา บังคับ เฉพาะ แผนก	วิชา บังคับ รวม	วิชา บังคับ เฉพาะ แผนก	วิชา บังคับ รวม	วิชา บังคับ เฉพาะ แผนก	วิชา เลือก รวม		
ภาษาไทย - ภาษาไทย ก.	3	-	3	-	3	-	-	3	-
- ภาษาไทย ข.	-	-	-	2	-	-	2*	-	-
ภาษาอังกฤษ - ภาษาอังกฤษ ก.	4	-	4	-	4	-	-	4	-
- ภาษาอังกฤษ ข.	-	2	-	2	-	-	2*	-	-
- ภาษาอังกฤษ ค.	-	-	-	2	-	-	2*	-	-
สังคมศึกษา - สังคมศึกษา ก.	3	-	3	-	3	-	-	3	-
- สังคมศึกษา ข.	-	-	-	2	-	-	2*	-	-
วิทยาศาสตร์ - วิชา ทั่วไป	-	-	-	4	-	4	-	-	-
- ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ	-	8	-	-	-	** 4	-	-	-
- วิชา ปฏิบัติ	-	2	-	-	-	-	-	-	-
คณิตศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ก.	2	-	2	-	2	-	-	2	-
- คณิตศาสตร์ ข.	-	4	-	*** 4	-	-	4*	-	-
ภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2	-	-	-	*** 4	-	-	4*	-	-
ศิลปหรือการช่าง	-	2	-	2	-	2	-	-	-
พหุวิชาศาสตร์	-	-	-	-	-	-	4*	-	-
เลขานุการ	-	-	-	-	-	-	4*	-	-
วิชาชีพ	-	-	-	-	-	-	4* - 8*	-	18-23
	12	18	12	18	12	6	12	12	18หรือ 23
	30		30		30			30 หรือ 35	

* วิชาเลือกเรียนตามถนัด

** วิชาที่เลือกเรียนแทนวิทยาศาสตร์ทั่วไปได้

*** วิชาที่เลือกเรียนแทนกันได้

เนื้อหาวิชาในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก วิชาที่เปลี่ยนไปจากเดิมคือสังคมศึกษา ส่วนที่เป็นวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม กำหนดให้เรียนสังคมศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจและมงคลสูตร ส่วนวิทยาศาสตร์ทั่วไปเดิมมีเนื้อหาของวิทยาศาสตร์แต่ละแขนงอย่างย่อ ๆ เปลี่ยนเป็นวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้.-

1. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตลอดจนมีทัศนคติในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม ประชาธิปไตย
2. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. เพื่อให้เห็นคุณค่าและซำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย
4. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพ การฝึกงาน หรือการศึกษาเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้คำนึงว่าภาษาไทยอย่างถูกต้อง และการมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพียงพอเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ
5. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ มีนิสัยในการใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ
6. เพื่อให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อให้เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในปัจจุบัน
8. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด และให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ความขยันอดทน รู้จักประหยัดในการบริโภค การสงวนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
9. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนให้รู้จักช่วยรักษาและส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษารอบด้าน อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดโปรแกรมเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาคอ
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
3. เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชาอาชีพจึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

จุดหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพคอกฎหมาย และกติกาสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม
5. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาหาควยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล

6. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการ
ดำรงชีวิตทั้งส่วนตนและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม

7. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการ
สาธารณสุขของชุมชน

8. เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม
เพื่อธำรงรักษาความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

9. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้ และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

10. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

โครงสร้าง

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์					
	ม.1		ม.2		ม.3	
	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
1. ภาษา						
ภาษาไทย	4	-	4	2	4	4
ภาษาต่างประเทศ	-	6		6		8
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์						
วิทยาศาสตร์	4	-	4	-	4	-
คณิตศาสตร์	4	-	4	-		6
3. สังคมศึกษา	5	2	5	2	5	6
4. พัฒนาศักยภาพ						
พละนาฏศิลป์	3	2	3	2	3	4
ศิลปะศึกษา	2	2	2	4		6
5. การงานและอาชีพ						
การงาน	4	-	4	-	4	-
อาชีพ	-	6	-	6	-	12
รวม (ไม่น้อยกว่า)	26	6	26	6	20	12
			32		32	
กิจกรรม แนะนำ และสอน ซ่อมเสริม			3		3	
รวมทั้งสิ้น (ไม่น้อยกว่า)	35		35		35	

(1 หน่วยการเรียนรู้ = 2 คาบ)

ต่อมามีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก. 94/2528 ให้เพิ่มเติมวิชาลูกเสือ-เนตรนารี วิชาบุรุษศาสตร์ หรือวิชาบำเพ็ญประโยชน์ เป็นวิชาบังคับ ทำให้จำนวนคาบเรียน และ หน่วยการเรียนต่างไปจากข้างบน

จำนวนรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

แยกตามหมวดวิชาต่าง ๆ

หมวดวิชา	รายวิชาในชั้น ม.1		รายวิชาในชั้น ม.2		รายวิชาในชั้น ม.3		รวม	
	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
ภาษาไทย	2	-	2	2	2	4	6	6
ภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ)	-	4	-	6	-	10	-	20
วิทยาศาสตร์	2	-	2	-	2	-	6	-
คณิตศาสตร์	2	-	2	-	-	4	4	4
สังคมศึกษา	2	10***	2	10***	2	10	6	10
พลานามัย	2	46*	2	46*	2	46*	6	46*
ศิลปศึกษา	4	10	4	39**	-	39*	8	49
การงาน	2	-	2	-	2	-	6	-
เกษตรกรรม****	-	2	-	2	-	2	-	6
ช่างอุตสาหกรรม****	-	17*	-	17*	-	17*	-	17*
คหกรรม***	-	18*	-	18*	-	18*	-	18*
ธุรกิจ	-	2	-	4	-	6	-	12
ดนตรีและนาฏกรรม****	-	*****	-	*****	-	*****	-	*****
ศิลปะและหัตถกรรม****	-	ไม่จำกัด	-	ไม่จำกัด	-	ไม่จำกัด	-	ไม่จำกัด
รวม ทุกหมวดวิชา	16	ไม่จำกัด	16	ไม่จำกัด	10	ไม่จำกัด	42	ไม่จำกัด

* จำนวนรายวิชาเลือกตั้งกล่าวนี้ จะเลือกเรียนในปีใดก็ได้

** จำนวนรายวิชาเลือกตั้งกล่าวนี้ จะเลือกเรียนในชั้น ม.2 หรือ ม.3 ก็ได้

*** เลือกเรียนวิชาเลือกจากรายการของชั้น ม:3 วิชาใดก็ได้

**** หมวดวิชานี้ อาจเปิดสอนรายวิชาเลือกของท้องถิ่น เป็นการเพิ่มเติมได้ตามที่สามารถเปิดได้

***** คูรายละเอียดของหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

จุดหมาย

1. เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงานสามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและรู้จักประหยัด

3. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รู้อย่างแท้จริงในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับคน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่น และประเทศชาติ

4. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะวัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา

6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและปัญหาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญหาและสันติวิธี

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรหลังหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งให้การศึกษากว้างและพื้นฐานวิชาอาชีพอย่างกว้าง ๆ มาแล้ว สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการศึกษากลุ่มวิชาตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ เพื่อผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกผู้เรียนให้มีประสบการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาคือในระดับสูงขึ้น

3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหา ความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ความสำนึกและความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ของมนุษย์

4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้การประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ

5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเลือกเฟ้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

7. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสังคม

8. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ

โครงสร้าง

1. วิชาบังคับ มี 2 ส่วน

1.1 วิชาสามัญ	จำนวน 24 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่
ภาษาไทย	6 หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6 หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	6 หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ โดยเลือกสาขา
ใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้

ช่างอุตสาหกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้
เกษตรกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้
คหกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้
พาณิชยกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้
ศิลปหัตถกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้
ศิลปกรรม	12 หน่วยการเรียนรู้

หมายเหตุ วิชาพื้นฐานวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ทั้งกล่าวข้างต้นยกเว้นสาขาศิลปกรรม
เป็นวิชาที่ตรงกันกับวิชาแกนวิชาชีพของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พุทธศักราช 2524

2. วิชาเลือก

2.1 วิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้ ให้เลือกจากหมวดวิชาต่าง ๆ
ต่อไปนี้ ให้เป็นไปตามการเรียนรู้

ภาษาไทย	ศิลปกรรม
สังคมศึกษา	ช่างอุตสาหกรรม
พลานามัย	เกษตรกรรม
วิทยาศาสตร์	คหกรรม
คณิตศาสตร์	พาณิชยกรรม
ภาษาต่างประเทศ	ศิลปหัตถกรรม

2.2 วิชาเลือกเสรี ให้เลือกเพิ่มเติมเพื่อเสริมวิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้
หรือเพื่อสนองความสนใจพิเศษ ทั้งนี้ โดยเลือกจากหมวดวิชาที่ระบุไว้ในข้อ 2.1

หมายเหตุ รายวิชาในกลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม และ
ศิลปหัตถกรรม ให้เลือกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524
และหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ

3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีสาระสำคัญและรายวิชาสอดคล้องกันในวิชาบังคับ ตามข้อ 1.1 และ ข้อ 1.2

3.2 ผู้เรียนสามารถโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรทั้ง 2 ได้ ทั้งในส่วนที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก

หลักเกณฑ์การให้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

พหุศักราช 2524.

1. เวลาเรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

2. จำนวนวันเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือ 40 สัปดาห์ ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควรโดยให้มีเวลาเรียน 4 สัปดาห์

3. การจัดคาบเวลาเรียน

ในสัปดาห์หนึ่งให้โรงเรียนจัดคาบเวลาเรียนวันละ 7-8 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 35-40 คาบ ในคาบเวลาดังกล่าว จะต้องเป็นเวลาให้นักเรียนเรียนอย่างน้อย 28 คาบ เวลาที่เหลือให้โรงเรียนจัดกิจกรรม แนะนำ สอนซ่อมเสริมหรือให้นักเรียนเรียนซ้ำวิชาที่ไม่ผ่านไม่น้อยกว่า 3 คาบ นอกจากนี้ของให้นักเรียนได้มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอีกด้วย